

ዳኞች፡- ተገኔ ጌታነህ

ሐጎስ ወልዱ

ዳኝ መላኩ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አመልካቾች፡- የወ/ሮ ጥሩነሽ አያለ ወራሾች

- 1. ወ/ሮ የምሥራች ግርማ
- 2. አቶ ዘላለም ግርማ
- 3. አቶ ሚሊዬን ግርማ
- 4. አቶ አዲስ ግርማ

ጠበቃ አቶ በለው አብዱ ቀረቡ

ተጠሪ፡- ወ/ሮ ወጋየሁ ሰለሞን - ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል

ፍርድ

ጉዳዩ አመልካቾች የአዲስ አበባ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት፣ የአዲስ አበባ ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤትና የከተማው ሰበር ችሎት የሰጡት ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ ይታረምልኝ በማለት ያቀረቡት ማመልከቻ በሰበር የሚጣራ ነጥብ ያለው መሆኑ ተገልጾ ለሰበር ችሎት የቀረበ ነው። ጉዳዩ በመጀመሪያ የታየው በአዲስ አበባ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ነው። የአዲስ አበባ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የአቃቂ ቃሊቲ ምድብ ችሎት የመዝገብ ቁጥር 310198 በማስቀረብ ለመረዳት እንደቻልነው በሥር ፍርድ ቤት የአመልካቾች አውራሽ ወ/ሮ ጥሩነሽ አያለ የፍርድ ተቃዋሚ ተጠሪ ደግሞ የመቃወም ተጠሪ በመሆን ተከራክረዋል።

በሥር ፍርድ ቤት የአመልካቾች አውራሽ በመቃወም አመልካች ሆነው በመቅረብ በመዝገብ ቁጥር 0068/96 ወ/ሮ ወጋየሁ ሰለሞን የሟች የወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ ተተኪ ወራሽ መሆናቸውን የሚያረጋግጥ ውሳኔ ተሰጥቷል። ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ የኑዛዜ ወራሽ መሆኑ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 3680 ጥር 23 ቀን 1995 የወሰነ በመሆኑ የመቃወም ተጠሪዎ የሟች የወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ የልጅ ልጅና ተተኪ ወራሽ ናት በማለት የሰጠውን ውሳኔ ይሰርዝልኝ በማለት አመልክተዋል። የአሁን ተጠሪ በሥር ፍርድ ቤት የመቃወም ተጠሪ ሆነው ቀርበው ወንድ አያቴ ታፈሰ በላቸውን ታህሣሥ 7 ቀን 1968 ዓ.ም ከዚህ ዓለም

በሞት ተለይተዋል። ሴት አያቴ ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ የካቲት 24 ቀን 1994 ዓ.ም ከዚህ ዓለም በሞት ተለይተዋል። የአቶ ታፈሰ በላቸውና የወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ ልጅ አባቴ አቶ ሰለሞን ታፈሰ ታህሣሥ 28 ቀን 1977 ዓ.ም ከዚህ ዓለም በሞት ተለይቷል። ስለዚህ ፍርድ ቤቱ የሁለቱ ሚቶች ተተኪ ወራሽ ናት በማለት የሰጠውን ውሳኔ የሚሠርዝበት ምክንያት የለም በማለት ተከራክረዋል። አመልካች ተጠሪን ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ ታህሣሥ 2 ቀን 1993 ዓ.ም ከወርስ የነቀሏት መሆኑን በመግለፅ ተከራክረዋል።

የሥር ፍርድ ቤት ተጠሪ የሚች አቶ ታፈሰ እና የወ/ሮ እታለማሁ ያልጅ ልጅ ናት። ተጠሪ የፍታብሔር ህግ ቁጥር 838 በሚደነግገው መሠርት ሚቶ ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ ላይ የመግደል ሙከራ ወንጀል የፈፀመች መሆኑ በፍርድ አልተረጋገጠም። ስለሆነም ሚቶ ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ ተጠሪዋ የመግደል ሙከራ እንደፈፀመችባቸው በኑዛዜያቸው የገለፁ ቢሆንም የመቃወም ተጠሪ ወ/ሮ ወጋየሁ ሰለሞን በመግደል ሙከራ ወንጀል ጥፋተኛ ያልተባሉ በመሆኑ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 838 መሠረት የቀረበ ማስረጃ ስለሌለ ተቀባይነት የለውም ስለሆነም የመቃወም ተጠሪ ወ/ሮ ወጋየሁ ሰለሞን የሚች ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ ተተኪ ወራሽ ናቸው በማለት የሰጠሁት ውሳኔ የሚሠርዝበት ምክንያት የለም በማለት ውሳኔ ሰጥቷል።

አመልካች የአዲስ አበባ አስተዳደር የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በሰጠው ውሳኔ ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለአዲስ አበባ አስተዳደር ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት አቅርበዋል። ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የአምልካችን ይግባኝ ውድቅ በማድረግ በፍታብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 337 መሠረት ሠርዞታል። አመልካች የሰበር አቤቱታ ለከተማው ሰበር ችሎት አቅረበዋል። የከተማው ሰበር ችሎት የአመልካችን የሰበር አቤቱታ አልተቀበለውም። አመልካች ጥቅምት 9 ቀን 2002 ዓ.ም በተፃፈ የሰበር አቤቱታ የተጠሪ አባት ከሚች ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ በፊት የሞተ በመሆኑ የፍታብሔር ህግ ቁጥር 830 በሚደነግገው መሠረት ሚቶን የመውረስ ችሎታ የለውም። ስለዚህ ተጠሪ አባቴን በመተካት ሚቶን እወርሳለሁ በማለት ያቀረቡት ጥያቄ የህግ መሠረት የለውም። ሚቶ ወ/ሮ እታፈራሁ ተጠሪ በተኝበት ቦታ ሌሊት ልትገድላቸው በዱላ ስትደበድባቸው ጎረቤት ደርሶ ህይወታቸውን እንዳተረፉባቸው በኑዛዜያቸው በመግለጽ ከወርስ የነቀሏት ሆኖ እያለ የሥር ፍርድ ቤት ተጠሪ የሚች ወ/ሮ እታለማሁ ተተኪ ወራሽ ናት በማለት የሰጠውን የተሳሳተ ውሳኔ ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤትና የከተማው የሰበር ችሎት ማፅናቱ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልኝ በማለት አመልክተዋል። ተጠሪ በበኩላቸው ግንቦት 26 ቀን 2002 ዓ/ም በተፃፈ መልስ እኔ የሚች ወ/ሮ እታለማሁ ተተኪ ወራሽ መሆኔን በማረጋገጥ የሰጠው ውሳኔ የህግ ስህተት የለበትም። አመልካች ተጠሪን ሚቶ በኑዛዜ ነቅለዋታል በማለት የሚያቀርቡት ክርክር ህጋዊ መሠረት የለውም። መከራከሪያም በሰበር ደረጃ የቀረበ ነው። ሚቶ የተናዘዘችው በራሷ ንብረት ላይ ብቻ ሳይሆን በወንድ አያቴ ንብረት ላይ ነው በማለት መልስ ሰጥተዋል። አመልካች ሰኔ 14 ቀን 2002 ዓ.ም የተፃፈ የመልስ መልስ አቅርበዋል።

ከሥር የክርክሩ አመጣጥና በሰበር ግራቀኝ ያቀረቡት ክርክር ይዘት ከላይ በአጭሩ የተገለፀው ሲሆን እኛም መዝገቡን መርምረናል። ጉዳዩን እንደመረመርነው የአዲስ አበባ አስተዳደር የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ፣ የከተማው ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤትና የከተማው ሰበር ችሎት ተጠሪ የሚች ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ ተተኪ ወራሽ ናቸው በማለት የሰጡት ውሳኔ ተገቢ ነው ወይስ አይደለም፣ የሚለው ጭብጥ መታየት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል። ከላይ የተገለፀውን ጭብጥ ለመወሰን የበታች ፍርድ ቤቶች የተጠሪን ጥያቄ በመቀበል የአዲስ አበባ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ

ቤት በመዘገብ ቁጥር 0068/96 መጋቢት 15 ቀን 1997 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ ሊሠረዝ አይገባውም በማለት የሰጠውን ውሳኔ በአግባቡ ነው በማለት የደረሰውን መደምደሚያ በፍታብሔር ሥነ ሥርዓት ህግ መሠረት የተሰጠ መሆኑንና በውሳኔው ይዘት ተገቢ መሆኑን መመርመር ያስፈልጋል።

1. የመጀመሪያውን ነጥብ በተመለከተ፡- የአመልካቾች አውራሽ ወ/ሮ ጥሩነሽ አየለ ሟች ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ ታህሣሥ 2 ቀን 1993 ዓ.ም ግልፅ ኑዛዜ ያደረጉ መሆኑን በመግለፅ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ሟች ታህሣሥ 2 ቀን 1993 ዓ.ም ያደረጉት ኑዛዜ ወራሽ መሆኑን አረጋግጦ እንዲወሰንላቸው ባቀረቡት ማመልከቻ መሠረት ኑዛዜው ሲደረግ የነበሩ ምስክርና የቀረበውን የሰነድ ማስረጃ በመመርመር ሟች ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ ታህሣሥ 2 ቀን 1993 ዓ.ም ያደረጉት ኑዛዜ የህጉን መስፈርት ያሟላ ነው። ወ/ሮ ጥሩነሽ አየለ የሟች የወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ ወራሽ ናቸው በማለት በመዘገብ ቁጥር 3680 ጥር 23 ቀን 1995 ዓ.ም ውሳኔ ሰጥቷል።

በሌላ በኩል ተጠሪ ሟች ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ በህይወት ዘመናቸው ያደረጉት ኑዛዜ የሌለ መሆኑን በመግለፅ ተጠሪ የሟች የልጅ ልጅና ተተኪ ወራሽ እንደሆኑ እንዲወሰንላቸው ለአዲስ አበባ የመጀመሪያ ፍርድ ቤት ጥያቄ አቅረበዋል። የአዲስ አበባ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የተጠሪን ማስረጃ በመዘገብ ቁጥር 0068/96 በመስማት ተጠሪ የሟች የልጅ ልጅና ተተኪ ወራሽ መሆናቸውን በማረጋገጥ መጋቢት 15 ቀን 1997 ዓ.ም ውሳኔ ሰጥቷል።

የአመልካቾች አውራሽ ተጠሪ ሟች ወ/ሮ እታለማሁ በህይወት ዘመናቸው ኑዛዜ አላደረጉም በማለት ያቀረቡት አቤቱታ የተሳሳተ ነው። የአዲስ አበባ አስተዳደር የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ይህንን የተሳሳተ አቤቱታ በመቀበል መጋቢት 15 ቀን 1997 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ ስህተት ያለበትና የእኔን መብትና ጥቅም የሚጎዳ ነው። ሟች ታህሣሥ 2 ቀን 1993 ዓ.ም ኑዛዜ ያደረጉ መሆኑን እና የሟች ኑዛዜ ህጋዊ መስፈርት የሟላ መሆኑ በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት አስቀድሞ በፍርድ የተወሰነ ነው በማለት ባቀረቡት የፍርድ መቃወሚያ ማመልከቻ መሠረት ሲጣራ ሟች ታህሣሥ 2 ቀን 1993 ዓ.ም ኑዛዜ ያደረጉ መሆኑንና ኑዛዜው ህጋዊ መስፈርቶችን ያሟላና ህጋዊ ውጤት ያለው መሆኑን በማረጋገጥ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ጥር 23 ቀን 1995 ዓ.ም ውሳኔ የሰጠ መሆኑ ተረጋግጧል።

የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ሟች ወ/ሮ እታለማሁ በነፃ ፈቃዳቸው በህግ የተደነገገውን መስፈርት በሟሟላት ያደረጉትና ህጋዊ ውጤት ያለው ኑዛዜ መሆኑን በማረጋገጥ ጥር 23 ቀን 1995 ዓ.ም ውሳኔ የሰጠበት ሟች ታህሣሥ 2 ቀን 1993 ዓ.ም ያደረጉት ኑዛዜ በይዘቱ ተጠሪን ከወርስ የሚነቅልና የአመልካቾችን አውራሽ የሟች ወ/ሮ እታለማሁ የኑዛዜ ወራሽ የሚያደረግ መሆኑን ለማስረዳት የአመልካቾች አውራሽ በማስረጃነት ካቀረቡት የኑዛዜ ሰነድ ለመገንዘብ ይቻላል። የፍርድ መቃወሚያ ማመልከቻ የቀረበለት የአዲስ አበባ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ተጠሪ ህጋዊነቱ በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ተረጋግጦ ጥር 23 ቀን 1995 ዓ.ም የተሰጠውን ውሳኔ የፍታብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 358 በሚደነገገው መሠረት ውሳኔውን ለሰጠው ፍርድ ቤት የፍርድ መቃወሚያ በማቅረብ ካላሻሩት በስተቀር በመዘገብ ቁጥር 0068/96 መጋቢት 15 ቀን 1997 ዓ.ም የተሰጠው ውሳኔ በተሳሳተ ፍሬ ጉዳይ ላይ የተመሠረተና በሌላ ፍርድ ቤት አስቀድሞ ውሳኔ በተሰጠበት ጭብጥ ላይ የተሰጠ መሆኑ የአመልካቾች አውራሽ ካቀረቡት የፍርድ መቃወሚያ ማመልከቻ ጋር አያይዘው ባቀረቡት የፌዴራል የመጀመሪያ ፍርድ

ቤት ውሳኔና ሚች ወ/ሮ እታለማሁ ባደረጉት የኑዛዜ ሰነድ ተረጋግጧል። በመሆኑም የአዲስ አበባ የመጀመሪያ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 0068/96 መጋቢት 15 ቀን 1997 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ ሚች ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ ያደረጉት ኑዛዜ የለም በማለት ተጠሪ ያቀረቡትን የተሳሳተ ፍሬ ጉዳይ መሠረት በማድረግ የተሰጠና ሚች ወ/ሮ እታለማሁ ያደረጉት ኑዛዜ የህጉን መስፈርት ያሟላና ህጋዊ ውጤት ያለው መሆኑን በማረጋገጥ አስቀድሞ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ውሳኔ የሰጠበት መሆኑን ባለማወቅ መሆኑን ገልጾ ውሳኔውን በፍታብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 360/2/ መሠረት መሠረዝ ነበረበት። የአዲስ አበባ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ጉዳዩ በፍታብሔር ሥነ ሥርዓት ህግ ቁጥር 5/1/ መሠረት አስቀድሞ በፍርድ ያለቀ መሆኑንና ተጠሪ የኑዛዜውን ህጋዊነትና የሚያስከትለውን ህጋዊ ውጤት አስመልክቶ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 3680 ጥር 23 ቀን 1995 የሰጠውን ውሳኔ ላይ የፍርድ መቃወሚያ በማቅረብ ሣያሰርዙ ከውርስ የተነቀሉ መሆኑን የሚገልፅ ሚች ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ ያደረጉት ኑዛዜ መኖሩን በማረጋገጥ የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሳኔ እያለ ተጠሪ የሚች ወ/ሮ እታለማሁ ተተኪ ወራሽ ናቸው በማለት የሰጠሁትን ውሳኔ የምሰርዝበት ምክንያት የለም በማለት ውሳኔ መስጠቱ የፍታብሔር ሥነ ሥርዓት ህግ ቁጥር 5/1/ የሚጥስ ሆኖ አግኝተነዋል።

የአዲስ አበባ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ሚች ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ ያደረጉት ኑዛዜ ህጋዊ መስፈርቱን የሚያሟላና ህጋዊ ውጤት ያለው ነው በማለት አስቀድሞ የሰጠውን ውሳኔ ይዘት እንደ ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት በመመርመር ሚች ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ በኑዛዜቸው የገለፁት ምክንያት ተጠሪን ከውርስ ለመንቀስ የሚያበቃ አይደለም በማለት መወሰኑ መሠረታዊ የሆኑትን የፍታብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 5/1/ ፣ የፍታብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 358 እና የፍታብሔር ስነ ስርዓት ህግ ቁጥር 360/2/ ድንጋጌዎች የሚጥስና መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል።

2. የአዲስ አበባ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት አመልካቾች ያቀረቡትን የፍርድ መቃወሚያ ውድቅ በማድረግ ሚያዚያ 30 ቀን 2000 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ የሥነ ሥርዓት ህግ ግድፈት ብቻ ሳይሆን በይዘቱ መሠረታዊ የሆነ የህግ አተረጓጎም ችግር ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል። ምክንያቱም ሚች ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ ታህሣሥ 2 ቀን 1993 ዓ.ም ባደረጉት ኑዛዜ ከተራ ቁጥር 2 "ያሳደጓት የአቶ ሰለሞን ታፈሰ ልጅ ወ/ሮ ወጋየሁ ሰለሞን ከልጅነት ጀምሮ አሳድጎ ለቁም ነገር ከአደረስኳት በኋላ እኔ ሣላስበው ከተኛሁበት ቦታ ልትገለኝ በዱላ ደብድባኝ ጎረቤት ደርሶ ህይወቴን ያተረፍኩት ስለሆነ ከልጅነት ጀምሮ በማሳደግ ብር 1,000/አንድ ሺ ብር/ ተሰጥቷት ከምንም ንብረቱ እንዳትደርስ በዚህ ኑዛዜ ቃል አውግኾ አግኝታለሁ" በማለት የተናዘዙ መሆኑ በሥር ፍርድ ቤት በማስረጃነት ከተያያዘው የኑዛዜ ሰነድ ተረድተናል።

የአዲስ አበባ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት አመልካቾች አውራሽ ይህንን የኑዛዜ ሰነድ በመጥቀስ ያቀረቡትን የፍርድ መቃወሚያ ውድቅ ያደረገው ሚች ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ ታህሣሥ 2 ቀን 1993 ዓ.ም ባደረጉት ኑዛዜ ተጠሪ የመግደል ሙከራ የፈፀመችባቸው መሆኑን የገለጹ ቢሆንም ተጠሪ በመግደል ሙከራ ወንጀል ጥፋተኛ ያልተባሉ በመሆኑ ኑዛዜው የፍታብሔር ህግ 838 ድንጋጌ መስፈርት አያሟላም በማለት ነው። የስር ፍርድ ቤት ለውሳኔ መሠረት በማድረግ የጠቀሰው እና የተረገመው የፍታብሔር ህግ ቁጥር 838 ለጉዳዩ አግባብነት የሌለው ነው። የፍታብሔር ህግ ቁጥር 838 ከተዘረዘሩት ወንጀሎች አንደኛውን መፈፀሙ በፍርድ ተረጋግጦበት

ጥፋተኛ የተባለ ወራሽ ሚችን እንዳይወርስ በውርስ ህግ ክልከላና ማዕቀብ ይደረግበታል። የፍታብሔር ህግ ቁጥር 838 የሚደነግገው በሚች ወይም በሚች ሚስት ወይም ባል ወይም በሚች ወላጆችና ተወላጆች ላይ በህጉ ከተመለከቱት አንደኛውን ወንጀል የፈፀመ መሆኑ በወንጀል ችሎት ተረጋግጦ የጥፋተኝነት ውሣኔ የተሰጠበት ሰው በፍታብሔር ህግ ቁጥር 830 መሠረት ሚችን የመውረስ ችሎታ እንዳይኖረው በህግ ክልከላና ማዕቀብ የሚደረግበትና ሚችን ለመውረስ ያልተገባ /unworthy/ በመሆኑ በህግ ክልከላ /ማዕቀብ/ ይደረግበታል። ሚች በፍታብሔር ህግ ቁጥር 841 በተደነገገው መሠረት ይቅርታ ካላደረገለት በስተቀር በፍታብሔር ህግ ቁጥር 838 ከተዘረዘሩት ተግባራቶች አንደኛውን መፈፀሙ ተረጋግጦ በፍርድ ጥፋተኛ የተባለ ወራሽ በሚች ወርስ እንዳይካፈል ክልከላ የሚያደርግበትና ማዕቀብ የሚጥልበት ሚች ሳይሆን በውርስ ህግ ድንጋጌ ህግ አውጭው በደነገገው የፍታብሔር ቅጣት /civil sanction/ መሆኑን የፍታብሔር ህግ ቁጥር 830 እና የፍታብሔር ህግ ቁጥር 838 ድንጋጌዎች ይዘትና ህጋዊ ውጤት በማገናዘብ ለመረዳት ይቻላል።

የአመልካቾች አውራሽ የፍርድ መቃወሚያ ያቀረቡት ተጠሪ ሚች ለመውረስ ያልተገባች ናት በማለት አይደለም። የአመልካቾች አውራሽ የተከራከሩት ሚች ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰን ታህሣሥ 2 ቀን 1993 ባደረጉት ኑዛዜ ከውርስ ነቅለዋታል በማለት ነው። ሚችን ለመውረስ ያልተገባ ስለመሆን በፍታብሔር ህግ ቁጥር 838 በተደነገገውና አንድ ሰው በግልፅ የሚያደርገው ኑዛዜ ተወላጆቹን ከውርስ ለመንቀል ስለሚችልበት ሁኔታ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 937 እና በፍታብሔር ህግ ቁጥር 938 በተደነገገው መካከል ሰፊ ልዩነት አለ። ከውርስ መንቀል "Dishersion" የሚባለው ተናዛገፍ የውርስ ህግ የሚደነግገው መሠረት ባደረገው ኑዛዜ ውስጥ ምክንያቱን በመግለጽ ወይም በዝምታ ከወራሾቹ አንዱን ወይም ከአንድ በላይ የሆኑት ወራሾቹ በውርሱ እንዳይካፈሉ ያደረገውን ኑዛዜ በውርስ ህግ ዕውቅናና ውጤት የሚሰጠው በሆነ ጊዜ ከውርሱ እንዳይሳተፍ የሚደረግበት ሥርዓት ነው። ተናዛገፍ ከወራሾቹ አንደኛውን ከወራሽነት ለመንቀል የሚችል መሆኑ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 937/1/ የሚደነግግ ሲሆን ተናዛገፍ ልጅን ወይም ወደታች የሚቆጠረውን በኑዛዜ ለመንቀል የደረሰበትን ምክንያት በኑዛዜው ውስጥ ካልገለፀ በቀር ልጅን ወይም ተወላጅን ለመንቀል ያደረገው ኑዛዜ እንደማይፀና በፍታብሔር ህግ ቁጥር 938/1/ ተደንግጓል።

ተጠሪ የሚች እታለማሁ ታፈሰ የልጅ ልጅ መሆናቸው ተረጋግጧል። ሚች ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ ተጠሪን ከውርስ ለመንቀል የደረሰበትን ምክንያት ተጠሪ አደረገቸው ያሉትን ተግባር በኑዛዜያቸው ገልፀዋል። ሚች በኑዛዜ ፈፀመችው በማለት የገለፁት ተግባር ማለትም ሚች "ሳይስቡት ሌሊት ከተኙበት የደበደበቻቸው መሆኑንና ጎረቤት ደርሶ ህይወታቸውን ያተረፋቸው መሆኑን ገልፀዋል። ሚች በኑዛዜያቸው የገለፁት ምክንያት ሙሉ በሙሉ ዕውነት ነው የሚል የህግ ግምት ያለ ሲሆን ህጉ ተጠሪ ተቃራኒ ማስረጃ ሊያቀርቡበት የማይችሉና /የማይስተባበል የህግ ግምት/ መሆኑ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 938/3/ ተደንግጓል። የሥር ፍርድ ቤት ሚች ወ/ሮ እታለማሁ ተወላጆቻቸውን ተጠሪን ከውርስ ለመንቀል በኑዛዜያቸው የገለፁትን ምክንያት ዕውነት ነው ብሎ በመቀበል ሚች የሰጡት ምክንያት ተጠሪን ከውርስ ለመንቀል በቂ ነው ወይስ አይደለም; የሚለውን ነጥብ መርምሮ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 938/2/ መሠረት መወሰን ነበረበት። ሚች በኑዛዜያቸው የገለፁት ምክንያት ከባድና ተጠሪውን ከውርስ ለመንቀል የሚያስችል በቂ ምክንያት መሆኑ ሚች በኑዛዜያቸው ከገለፁት ምክንያት ለመረዳት ይቻላል። በመሆኑም የሥር ፍርድ ቤት ጉዳዩን በፍታብሔር ህግ ቁጥር 937/1/ እና የፍታብሔር ህግ ቁጥር 938 ድንጋጌዎች መሠረት መርምሮ ውሣኔ መስጠት ሲገባው ለጉዳዩ አግባብነት የሌለውን የፍታብሔር ህግ ቁጥር 838 በመጥቀስ ተጠሪ በፍታብሔር ህግ ቁጥር 838 መሠረት በሚች ላይ የመግደል ሙከራ ወንጀል

የፈፀሙት መሆኑ በፍርድ ጥፋተኛ የተባለችበት ማስረጃ አልቀረም በማለት የአመልካቾችን መቃወሚያ ውድቅ ማድረግ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው በማለት ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. የአዲስ አበባ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 310/98 ሚያዚያ 30 ቀን 2000 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ፣ የአዲስ አበባ ከተማ ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት 07155 የካቲት 3 ቀን 2001 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ፣ የአዲስ አበባ ከተማ ሰበር ችሎት በመዝገብ ቁጥር 10061 ሆምሌ 17 ቀን 2001 የሰጠው ውሣኔ ተሽሯል።
2. የሟች ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ ለተጠሪ ከተናዘዙት ብር 1,000/አንድ ሺህ ብር/ ውጭ በውርሳቸው እንዳይሳተፉ በኑዛዜ የነቀሏቸው ስለሆነ ተጠሪ የሟች ተተኪ ወራሽ አይደሉም ብለናል።
3. አመልካቾች የሟች ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ የኑዛዜ ወራሽ መሆናቸውን በማረጋገጥ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 3690 ጥር 23 ቀን 1995 የሰጠው ውሣኔ ህጋዊ ውጤትና ተፈጻሚነት አለው በማለት ወስነናል።
4. ተጠሪ የሟች አቶ ታፈሰ በላቸው ተተኪ ወራሽ መሆናቸውን በማረጋገጥ የአዲስ አበባ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ ህጋዊ ውጤትና ተፈጻሚነት አለው በማለት ወስነናል።
5. ከሟች ወ/ሮ እታለማሁ ታፈሰ የውርስ ንብረት አመልካቾች ለተጠሪ ብር 1,000/አንድ ሺህ ብር/ የመክፈል ግዴታና ሀላፊነት አለባቸው ብለናል።
6. በዚህ ፍርድ ቤት ያወጡትን ወጭና ኪሣራ ግራቶች ለየራሳቸው ይቻሉ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ቅ/መ